

клієнтами (CRM) дозволяють автоматично відстежувати та аналізувати взаємодію з клієнтами, що полегшує управління, дозволяє налагодити взаємозамінність працівників, а відповідно і підвищує продуктивність праці.

Актуальним аспектом упровадження та постійного вдосконалення інформаційних систем для великих компаній є те, що ІТ дозволяють зберігати та обмінюватися великими масивами даних в централізованому режимі. Це забезпечує доступність даних, що сприяє прийняттю обґрунтованих рішень та полегшує співпрацю в організації.

3. Гнучкість та адаптивність

Стабільність бізнес-процесів, безумовно, дозволяє чітко їх планувати та моніторити ефективність реалізації. Проте, зовнішнє та внутрішнє середовище діяльності підприємств є мінливим, а це вимагає певного рівня гнучкості і самих бізнес-процесів. Вчасне реагування на нові виклики та можливості є основою для майбутніх вдосконалень.

4. Вимірюваність результатів

Ідентифікація ключових показників ефективності є необхідним елементом ефективних бізнес-процесів, адже їх розрахунок дозволяє оцінити результати та визначити, чи відповідають вони стратегічним цілям організації [2].

Отже, ефективність бізнес-процесів визначає конкурентоспроможність та стійкість організації в сучасному світі.

Перелік використаних джерел:

1. ДСТУ ISO 9000:2015 Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів (ISO 9000:2015, IDT: <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209000.pdf>).
2. Дем'яненко Т.І. Оцінка рівня адаптивної гнучкості у формуванні адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства. Бізнес Інформ. 2012. № 12. С. 217-220

УДК 658.7

Кутко Тарас

аспірант кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Taras Kutko

Postgraduate student of the Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЛАНЦЮГАМИ ПОСТАЧАННЯ DIRECTIONS OF SUPPLY CHAIN MANAGEMENT EFFICIENCY IMPROVEMENT

У сучасних умовах господарювання одним із важливих чинників підвищення конкурентоспроможності підприємства є ефективне управління ланцюгами постачання. Управління ланцюгами постачання (Supply Chain Management, SCM) – це процес координації всіх дій, ресурсів та інформації, що пов'язані з перетворенням сировинних матеріалів у кінцевий продукт та його постачанням до кінцевого споживача. На думку авторів [1, с. 403], управління ланцюгами поставок – це процес поглиблення інтеграції всіх учасників ланцюга поставок – від кінцевих споживачів до постачальників товарів, послуг та інформації, спрямований на задоволення вимог цільового ринку, а також на формування в учасників ланцюга поставок соціальної відповідальності відповідно до вимог суспільства у цілому та кінцевих споживачів зокрема. SCM є цілісною концепцією ведення бізнесу, адже тісно взаємодіє з маркетингом для ведення клієнтоорієнтованої діяльності (вивчення тенденцій, потреб, зміни в них та на ринку в цілому), виробничим, стратегічним та операційним менеджментом, економічною інформатикою.

Основними елементами управління ланцюгом постачання є: планування (облік запасів, прогнозування попиту, планування виробництва та логістичні операції); закупівлі (процес придбання сировинних матеріалів, комплектуючих та компонентів для виробництва, вибір постачальників, установа контрактів та контроль якості товарів); виробництво (процес перетворення сировинних матеріалів у готовий продукт); дистрибуція (процес доставки готової продукції до споживачів, складське управління, транспортування та керування логістикою); споживання (обслуговування клієнтів та контроль рівня їх задоволеності від споживання/використання продукту).

Виклики сьогодення змушують суб'єктів господарювання приймати рішення щодо переміщення діяльності на більш безпечні території. Одними з наслідків релокації є те, що підприємство повинно встановити нові партнерські відносини з постачальниками сировини, компонентів та інших необхідних ресурсів, укласти нові контракти та вести переговори щодо цін і умов постачання, пристосовувати свої процеси постачання до нових умов (наприклад, оновити систему управління запасами, встановити нові процедури планування виробництва та оптимізацію логістичних процесів). Перспективними напрямками підвищення ефективності управління ланцюгами постачання є:

- використання технологій Інтернету речей (IoT), завдяки яким компанії можуть відстежувати рух товарів в режимі реального часу, що дасть змогу підвищити точність прогнозування попиту, керувати запасами та забезпечити своєчасну доставку товару. Індустрія 4.0 сприяє використанню великих даних, IoT та штучного інтелекту (AI) як єдиного цілого [2]. У контексті Індустрії 4.0 фабрика майбутнього забезпечить зв'язок між машинами та людьми в кіберфізичних системах (CPS). Ці нові системи зосереджують свої ресурси на впровадженні інтелектуальних продуктів і промислових процесів [3];

- використання блокчейну з метою упорядкування та підвищення безпеки транзакцій в ланцюжку постачання (безпека даних, відстеження посилок та джерела походження товарів);

- впровадження автоматизованих систем управління ланцюгами постачання, які дадуть змогу забезпечити ефективніше та швидше виконання рутинних процесів, зменшити ризик помилок та оптимізувати використання ресурсів;

- використання аналітики даних для більш точного прогнозування попиту, ефективного керування запасами та планування доставки;

- впровадження «зелених» ініціатив, таких як екологічно чисті технології та використання альтернативних видів енергії, допомагає знизити викиди та вартість постачання;

- стратегічне партнерство між компаніями, які спільно розробляють та виробляють продукт, що дозволить скоротити час виробництва і запуску нових товарів, а також покращити якість та інновації через обмін знаннями і технологіями;

- інвестиції в навчання та розвиток співробітників, а також у засоби та технології, що допоможе покращити управління ланцюгами постачання, забезпечити високу компетентність команди та використання передових практик галузі.

Отже, для забезпечення подальшої ефективності ланцюга постачання і його вдосконалення необхідно впроваджувати нові технології, вдосконалювати бізнес-процеси тощо. До того ж, у сучасному вимогливому, динамічному середовищі ведення бізнесу недостатньо ефективно управляти лише закупівлями, потоками замовлень та інформації, потрібно також бути орієнтованим на споживача і здійснювати діяльність соціально відповідально, дбати про стійкість та екологічність ланцюгів поставок, покращувати якість сервісу.

Перелік використаних джерел:

1. Дубовик С. Г., Сигида Н. О., Спесивий Ю. Ю. Управління ланцюгами поставок підприємств, їхня сутність і структура. *Економіка і суспільство*. Випуск № 18, 2018. С. 402–410.
2. Грушкіна Н. В., Кітріш К. Ю. Управління ланцюгами постачань у контексті концепції Індустрія 4.0. *Ефективна економіка*, №12. 2020. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.12.74

3. Brettel M., Friederichsen N., Keller M., Rosenberg M. How Virtualization, Decentralization and Network Building Change the Manufacturing Landscape: An Industry 4.0 Perspective. *International Journal of Mechanical, Aerospace, Industrial, Mechatronic and Manufacturing Engineering*. 2014. 8(1). Pp. 37–44.

УДК 338.05

Левицький Віталій
доктор історичних наук, доцент
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Vitalii Levytskyi
Doctor of Sciences (History), Docent
Associate Professor of the Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ЕКОНОМІЧНО-ПРАВОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ECONOMIC AND LEGAL ENTERPRISE SECURITY

У сучасних реаліях економічних відносин між юридичними і фізичними особами правові інструменти стали дієвими факторами, що використовуються для нейтралізації загроз економічній безпеці підприємницьких структур як від фізичних осіб, так і від суб'єктів господарської діяльності. Проте, лише однієї правової помилки достатньо для зниження рівня правової безпеки, яка є важливою складовою системи економічної безпеки. Так, технологія рейдерства побудована на недосконалості вітчизняного законодавства та недостатньому правовому забезпеченні економічної безпеки підприємств. Застосування правових методів дозволяє доводити до банкрутства й подальшої ліквідації установи та організації різних видів економічної діяльності. З огляду на це правова безпека суб'єктів господарювання набула особливої значимості. Нині силові методи продовжують використовуватися для вирішення проблемних аспектів у відносинах із конкурентами, проте все частіше застосовуються юридичні інструменти узгодження спірних питань. Також не варто забувати і про засоби впливу державних органів, що часто використовують помилки під час ведення документації для прийняття найжорсткіших санкцій супроти підприємства.

За будь-якої економічної ситуації в країні перед кожним господарюючим суб'єктом постають проблеми економіко-правової безпеки. Використовуючи правові методи, підприємство можна довести до банкрутства і подальшої ліквідації. Ускладнення процесів, що відбуваються у зовнішньому середовищі діяльності підприємств, що обумовлені посиленням інтеграційних та глобалізаційних процесів, недосконалістю українського законодавства та нестабільністю соціально-економічної ситуації в Україні актуалізують питання політико-правової безпеки. Тому виникає об'єктивна необхідність вивчення сутності правової складової економічної безпеки підприємства [4, с. 117].

Зміни політичного курсу держави, нестабільність законодавства, що регулює відносини, які виникають у процесі ведення господарської діяльності, а також через порушення чи недотримання підприємством вимог чинного законодавства, угод та можливість двозначного їх тлумачення можуть призвести до сплати штрафів та адміністративних стягнень, необхідності грошового відшкодування збитків, погіршення репутації, позицій підприємства на ринку та звуження можливостей для розвитку суб'єкта господарювання. Економіко-правова безпека підприємства показує рівень дотримання чинного законодавства на підприємстві, правового забезпечення діяльності та юридичної підтримки господарських рішень, правової захищеності підприємства та його працівників. Загальний процес забезпечення економіко-правової безпеки підприємства охоплює такі елементи організаційно-економічного спрямування: аналіз загроз негативних впливів на